

Департамент освіти Вінницької міської ради
Міський методичний кабінет
Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 32
Вінницької міської ради

Використання інформаційних технологій навчання
на уроках української мови та літератури
(Навчально-методичний посібник)

Боднар Галина Олександрівна,
учитель української мови та літератури,
спеціаліст
вищої кваліфікаційної категорії,
старший учитель

Вінниця
2015

Рекомендовано науково-методичною радою закладу «Загальноосвітня школа I-III ступенів №32 Вінницької міської ради». Протокол №6 від 29.12.2015р.

Автор (автор-укладач):

Боднар Галина Олександрівна, учитель української мови та літератури закладу «Загальноосвітня школа I-III ступенів №32 Вінницької міської ради», спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Рецензенти:

Токар Олена Василівна, методист з навчальних дисциплін міського методичного кабінету Департаменту освіти Вінницької міської ради

Діденко Світлана Іванівна, учитель української мови та літератури закладу «Загальноосвітня школа I-III ступенів №32 Вінницької міської ради», спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист

Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови та літератури / Боднар Г.О.: методична розробка. – Вінниця: ММК, 2015. – 62с.

У цьому посібнику розроблені принципи особистісно зорієнтованого навчання, описані основні інноваційні технології, що можуть бути використані на уроках української мови та літератури. Також є плани-конспекти уроків та мультимедійні презентації до них.

Підібрані інформаційно-комунікативні технології дозволяють учням засвоювати знання у тому темпі, який відповідає їхнім пізнавальним здібностям, дає можливість обдарованим дітям розвивати власний розумовий потенціал. Використання ресурсів Інтернет забезпечує максимальне наближення навчального матеріалу до реалій життя.

Навчальний посібник стане в нагоді для студентів-філологів та вчителів-словесників.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1 Методика використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури як засобу активізації пізнавальної діяльності та розвитку творчої особистості учнів	7
1.1 Урок української мови з теми «Звертання»	10
1.2 Урок української мови з теми «Односкладні речення. Означено-особові»	16
1.3 Урок української літератури з теми «Слово про похід Ігорів» – перлина українського ліро-епосу. Історична основа твору. Переклади і переспіви. Питання авторства»	22
1.4 Урок української літератури з теми «Поетична збірка «Зів’яле листя» – шедевр інтимної лірики»	28
Розділ 2 Мультимедійні матеріали до уроків	31
2.1 Мультимедійні матеріали до уроку української літератури у 8 класі з теми «Слово про похід Ігорів» – перлина українського ліро-епосу»	31
2.2 Мультимедійні матеріали до уроку української літератури у 10 класі з теми «Поетична збірка «Зів’яле листя – шедевр інтимної лірики»	46
Висновки	61
Список використаних джерел	62

ВСТУП

Суспільство і час ставлять перед школою завдання, розв'язання яких вимагає нових підходів до навчання. Змінюються програми, з'являються сучасні підручники, технології, моделі навчання, що висувають до вчителя вимоги з оволодіння та застосування в своїй практиці інновацій.

Організація навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі свідчить, що чим частіше використовуються комп'ютерні технології у процесі вивчення різних предметів, зокрема української мови та літератури, тим ефективнішими є результати навчання.

Що ж нового вносять у навчальний процес ІКТ? Інформатика загалом має модернізуючий вплив на всі сфери суспільного життя, але сфера навчання і виховання особлива в цьому відношенні. Якщо технологію будь-якого виробничого процесу можна виконати в усіх деталях, то в навчально-виховному процесі зробити це неможливо, а тому сьогодні особливо актуальним є питання відбору інформації і правильного та вчасного її подання, що дозволяє поживити процес навчання, надати йому динамізму, гнучкості, посилити його прикладну спрямованість.

Досвід переконує, що використання новітніх інформаційних технологій сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, їх застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Усе це дає змогу покращити якість навчання.

Використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів: потреби конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм у системі середньої

загальної освіти. Серед зазначених технологій використовуються такі їх види:

- інформаційні технології;
- електронні підручники;
- окремі типи файлів (зображення, відео-, аудіо-, анімації);
- розроблені авторські уроки (інтеграція різних об'єктів в один формат-презентації, web-сторінки).

Мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). Кожен із застосовуваних інформаційних компонентів має власні виражальні засоби та дидактичні можливості, спрямовані на забезпечення оптимізації процесу навчання.

Експерти з маркетингу ще до появи технології мультимедіа за результатами численних експериментів виявили залежність між способом засвоєння матеріалу і здатністю відтворити здобуті знання через певний час. Найефективнішу дію на людину здійснює інформація, яка впливає на кілька органів чуття, вона засвоюється тим краще і міцніше, чим більше видів сприймання активізовано. Тож очевидною є та роль, яка відводиться мультимедійним засобам навчання, що виникли з появою потужних багатofункціональних комп'ютерів, розвинених комп'ютерних систем навчання. Ще Я.А.Коменський у праці "Велика дидактика" писав: "...Все, що тільки можна, давати для сприймання чуттям, а саме: видиме – для сприймання зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, доступне дотикові – через дотик. Якщо будь-які предмети можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу сприймаються кількома чуттями...".

Дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання, що використовуються на уроках української мови та літератури, можна стисло визначити так:

- посилення мотивації навчання;
- активізація навчальної діяльності учнів, посилення їх ролі як суб'єкта навчання (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомоги та ін.);
- індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності школярів;
- урізноманітнення форм подання інформації;
- урізноманітнення типів навчальних завдань;
- створення навчального середовища, яке забезпечує "занурення" учня в уявний світ, у певні соціальні і виробничі ситуації;
- постійне застосування ігрових прийомів;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, можливість рефлексії;
- можливість відтворення фрагмента учбової діяльності.

Отже, основним завданням впровадження ІКТ у навчально-виховний процес є підвищення зацікавленості учнів навчанням, зростання результативності і якості навчальних досягнень учнів, розвиток їхніх пізнавальних інтересів.

РОЗДІЛ 1

Методика використання інформаційних технологій на уроках української мови та літератури як засобу активізації пізнавальної діяльності та розвитку творчої особистості учнів.

Власний досвід створення та використання презентацій у процесі вивчення української мови та літератури дозволяє визначити низку факторів, які впливають на ефективність навчально-виховного процесу:

- зростання впливу виступу на аудиторію, оскільки значний обсяг інформації сприймається зоровими та слуховими рецепторами одночасно;
- полегшення розуміння і сприйняття поданого матеріалу;
- запам'ятовування навчального матеріалу на значний період;
- збільшення психологічної вірогідності прийняття правильних висновків, суджень, узагальнень;
- скорочення часу на розкриття проблеми.

У своїй практичній діяльності найчастіше використовую презентації, створені за допомогою програми Power Point, зокрема такі їх види:

- презентації для лекційного викладу матеріалу;
- презентації для уроків узагальнення та систематизації знань;
- презентації для уроків тематичного оцінювання знань.

Компонування матеріалу програми в цьому випадку слугує своєрідною формою опорного конспекту. Варто зазначити також, що учні під час підготовки домашнього завдання часто використовують подану вчителем презентацію, вважаючи, що вона більш зрозуміла й логічна.

Мультимедійні уроки здебільшого будую за такою структурою:

1. Мотивація уроку, під час якої створюється проблемна ситуація за допомогою проблемного запитання.
2. Оголошення теми та очікуваних результатів уроку.

3. Основна частина уроку – опанування навчальним матеріалом уроку: робота з поняттями, невеликими текстовими фрагментами, що містять навчальну інформацію, відеосюжетами, аудіозаписами, фотодокументами, таблицями, схемами (виклад необхідної інформації з теми у вигляді слайдів).

Мультимедійні технології дозволяють подати учням набагато більше інформації, ніж на уроці без використання ІКТ.

Основна частина уроку може включати і проведення невеликої навчальної дискусії, роботу в групах, творчий звіт з виконання індивідуального завдання. Звісно, використовуються й традиційні форми роботи та методи і прийоми навчання.

4. Підбиття підсумків уроку включає рефлексію почуттів (наприклад, що сподобалося на уроці найбільше), способів діяльності учнів (для прикладу, чи раціональними були види діяльності, завдання, що використовувалися під час заняття) та відтворення учнями основних понять уроку з демонстрацією слайдів з текстовими фрагментами.

Може виникнути питання – а чи не є використання мультимедійних технологій даниною сучасності, адже такі етапи можна запланувати і для звичайного уроку? Однак уже перший досвід використання мультимедійних технологій свідчить, що їх упровадження підвищує ефективність засвоєння матеріалу, інтенсифікує процес навчання, стимулює інтерес учнів як до знань, так і до процесу їх отримання.

Вважаю, що систематичне використання комп'ютерних технологій на уроці, зокрема систем презентацій, сприяє наступному:

- підвищенню якісного рівня використання наочності на уроці;
- зростанню продуктивності уроку;
- реалізації міжпредметних зв'язків;

- уможливленню організації проектної діяльності учнів зі створення навчальних програм під керуванням учителів інформатики та української мови;

- логічному викладу навчального матеріалу, що значно підвищує рівень знань учнів;

- покращенню взаємин "учень-учитель", особливо з учнями, "далекими" від мови та літератури, які, зазвичай, захоплюються інформатикою;

- зміні ставлення школярів до комп'ютера: вони починають сприймати його як універсальний інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності.

Зрозуміло, що уроки з використанням мультимедійних технологій потребують значної підготовчої діяльності педагога. Учитель повинен вміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flash-анімації, web-редактора, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео тощо. Це уможливорює подання інформації у формі відео, презентації, web-сторінки з різноманітними роликами. Загалом у власній практиці для унаочнення навчального матеріалу дуже часто використовую ресурси Інтернету.

Мультимедійний урок дає можливість комбінувати на одному занятті велику кількість цікавих завдань, залучаючи все більше учнів до активної роботи. Іноді створюємо презентації разом з учнями, пояснюючи, який результат є очікуваним.

Отже, головне завдання використання ІКТ у процесі вивчення української мови та літератури – підвищити пізнавальний інтерес учнів до вивчення предмета, ефективність його опанування школярами.

Урок української мови у 8 класі

Тема. Звертання.

Мета: Узагальнити і систематизувати знання учнів про звертання, його види, систему пунктуаційних знаків, роль і місце звертань на прикладі творів; розвивати уважність, вдумливість, зосередженість, вміння робити узагальнення, вдосконалювати навички творчої роботи; виховувати любов до поетичної скарбниці духовності, прививати національно-патріотичні почуття.

Тип уроку: Узагальнення й систематизація знань.

Обладнання: Презентація, аудіозапис, опорні таблиці, тестові завдання, підручник «Ділове мовлення».

В джерелах слова – душі криниця,
а рідна мова – як чарівниця.

Д.Білоус

Хід уроку

I. Організаційно-вступна частина

II. Повідомлення теми, мети та завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності

Я рада вітати усіх присутніх на зустрічі з його величністю Словом. Зараз ми ввійдемо у його храм і насолоджуватимемося прекрасними миттєвостями перебування у ньому.

Лірична хвилинка. Лунає ніжна лірична мелодія, на фоні якої звучить поезія.

Д.Білоус «Слова покличні – прості й величні»

<p>В джерелах слова – душі криниця, а рідна мова – як чарівниця. Звичайний приклад візьму навмисне, краса ж така в нім, що серце стисне. Дивися – в кличнім простім відмінку: “Ой не стелися, зелен барвінку...” Одвертий кличний – немов дитинний, музичний, звичний та ще й гостинний.</p>	<p>Вживеш ти усно чи на папері – мов у світлицю відчиниш двері. Звертання щире, душевне, щедре – Василю, Павле, Іване, Петре! І так сердечно, і так ласкаво – Наталю, Лесю, а чи Любаво! До зборів, сходки відкрито й радо – чи товариство, а чи громадо! А найсвятіше душа приємле – моя Україно, кохана земле, ти, сивий Дніпре, і ти, Дунаю, – миліших серцю звертань не знаю</p>
--	--

Інтелектуальна розминка («карусель» запитань і відповідей)

- Яке враження справила на вас ця поезія?
- У чому особливість цього поетичного твору?
- Яка роль звертань у розумінні автора?

III. Основний зміст роботи

Коментоване письмо

О слово рідне! Ти стоїш на чаті предковічних пам'яток святині, як меч огнений в нашій Україні.

О мово рідна! Їй гаряче віддав я серце не дарма. Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема.

Завдання:

1. Коментар орфограм та пунктограм.
2. Синтаксичний розбір речень.
3. Вказати види звертань.

Усне повідомлення на лінгвістичну тему: «Основні відомості про звертання» (опорна таблиця).

Значення	<ul style="list-style-type: none"> • Особу, до якої звернене мовлення • Клички тварин • Неістоти • Уособлені явища
Способи вираження	<ul style="list-style-type: none"> • Іменником у кличному відмінку або у формі називного • Іншими частинами мови в значенні іменника • Іменними сполученнями
Будова	<ul style="list-style-type: none"> • Поширене • Непоширене
Пунктуаційне оформлення	<ul style="list-style-type: none"> • Виділяється знаком оклику, комою (комами), залежно від місця у реченні
Роль у реченні	<ul style="list-style-type: none"> • Не буває членом речення, лише ускладнює його • Не узгоджується, не керується, не прилягає

- Які наукові терміни були використані у повідомленні?

Словниковий розподільний диктант з ключем

Завдання: розподілити слова у дві колонки у формі звертання, відповідно – у першу іменники із закінченням -е(-є), у другу – іменники із закінченням -у(-ю), підкресливши першу літеру в кожному слові, прочитаєте ключ.

Едельвейсе	Діду
лане	лісовику
елегіє	Ярополку
гуцуле	сину
Іване	ирію
їжаче	Наталю
	археологу

Ключ: «Елегії для сина».

Завдання: введіть подані слова в речення так, щоб вони в одних реченнях виступали в ролі підметів, а в інших – у ролі звертань.

Тестові завдання

I варіант	II варіант
<p>1. Правильно поставлено розділові знаки в реченні:</p> <p>а) У різну пору року лютневий сніг цвіте по-різному, проте зараз ополудні розцвів найяскравіше.(Є. Гуцало).</p> <p>б) Ой, яка чудова українська мова! (О. Підсуха).</p> <p>в) О, рідне слово, що без тебе я? (Д. Павличко).</p> <p>г) Ох пісне, чому, як той птах, не летиш? (М. Рильський).</p> <p>г) Ти наше диво калинове, кохана материнська мово! (Д. Білоус).</p> <p>2. За допомогою яких розділових знаків може виділятися звертання на письмі?</p> <p>а) Двокрапки, тире і ком;</p> <p>б) ком і знака оклику;</p> <p>в) тире і знака оклику;</p> <p>г) двокрапки, тире, ком і знака оклику;</p> <p>г) ком, крапки з комою і знака оклику.</p> <p>3. Визначте речення із поширеним звертанням.</p> <p>а) Поклін тобі, моя зів'яла квітко, моя розкішна, невідступна мріє! (І.Франко).</p> <p>б) І калина, і м'ята коло білої хати (М. Макух).</p> <p>в) Припливайте до колиски, лебеді, як мрії (В. Симоненко).</p> <p>г) Бач, Оксано, я жартую, а ти справді плачеш (Т. Шевченко).</p> <p>г) О вітре, брате! Як мене побачиш старим, зів'ялим, чи й по мені заплачеш? (І. Франко).</p>	<p>1. Укажіть речення із непоширеним звертанням.</p> <p>а) Скажи мені, мій братику, королевий цвіте! (Т.Шевченко).</p> <p>б) Я сирота з Вільшаної, сирота, бабусю (Т.Шевченко).</p> <p>в) Важке ярмо твоє, мій рідний краю, не легкий твій тягар! (І.Франко).</p> <p>г) Сон, кажуть, Божа благодать (Леся Українка).</p> <p>г) Христя, так її звали, зосталася малою біля батька-матері (Панас Мирний).</p> <p>2. У якому реченні є більше, ніж одне звертання?</p> <p>а) Яка ж ти красива, яка велична, земле моя! (О.Довженко).</p> <p>б) Живи, Україно, живи для краси, для сили, для правди, для волі!(О. Олесь).</p> <p>в) Боже, як багато у світі краси! (О.Довженко).</p> <p>г) Ой краю, мій краю, чи я розберу оте, що ти робиш зі мною! (Т.Осьмачка).</p> <p>г) Вечірнє сонце, дякую за день (Л.Костенко).</p> <p>3. Яке речення ускладнене звертанням?</p> <p>а) Ходім до тата, будем умовлять (І.Карпенко-Карий).</p> <p>б) Прилітайте, сизокрилі мої голуб'ята, із-за Дніпра широкого (Т.Шевченко).</p> <p>в) Далеко море відкрило широкі обійми зеленій землі і радісно тремтіло, немов жива блакить неба (М.Коцюбинський).</p> <p>г) Ви бились завзято, вас впало багато за волю і честь (Т.Масенко).</p> <p>г) Летіли орлята з далекого краю (Народна творчість).</p>

Взаємоперевірка.

Узагальнювальна бесіда на основі тестового завдання

- Яка функція звертання у реченні?

Використавши ключове слово «звертання», скласти сенкан.

Зразки сенканів

<p>Звертання – поширені, непоширені, вивчаємо, аналізуємо, усвідомлюємо. Граматичне вираження – кличний відмінок. Ускладнюють речення.</p>	<p>Звертання – захоплюючі, милозвучні, урізноманітнюють, прикрашають, заспокоюють. Незамінне джерело радості спілкування. Риторичні фігури.</p>
--	---

IV. Підсумок уроку та оцінювання знань учнів

V. Домашнє завдання: повторити відомості про звертання; написати листа до своїх рідних, знайомих, використовуючи звертання.

Урок української мови у 8 класі

Тема. Односкладні речення. Означено-особові.

Мета: поглибити знання учнів про односкладні речення, ознайомити їх з класифікацією, формувати вміння розрізняти речення двоскладні й односкладні, визначати в односкладних реченнях граматичну основу, сформувані поняття про означено-особові речення, моделювати й конструювати їх відповідно до комунікативного завдання; виховувати доброту, милосердя.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: таблиці, підручник, зошит з друкованою основою, комп'ютерна презентація.

Хід уроку

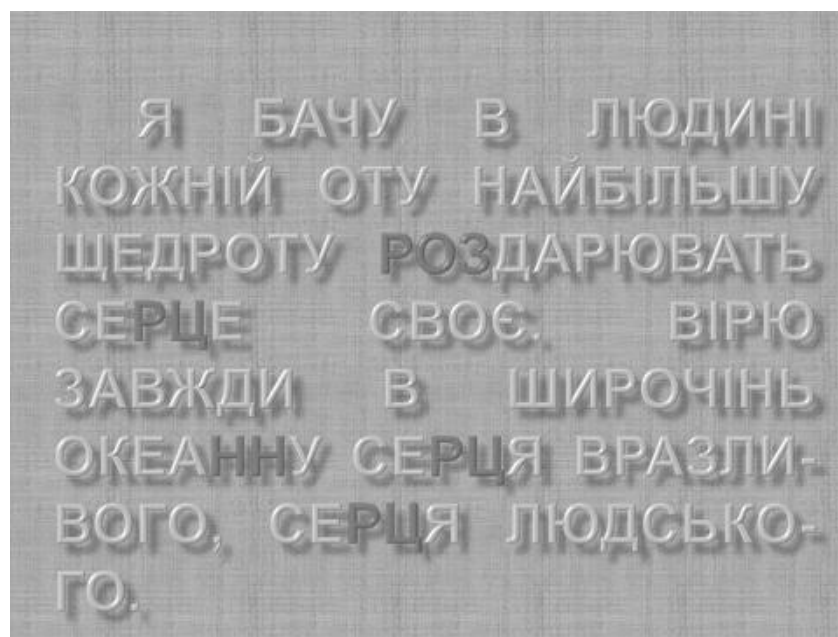
I. Організаційний момент

II. Оголошення теми й мети. Очікування

III. Актуалізація опорних знань

Лінгвістичне спостереження

Записати речення, підкреслити граматичні основи. Вказати речення односкладні і двоскладні. Пояснити орфограми.

Я бачу в людині кожній оту найбільшу щедроту роздарювати серце своє.
Вірю завжди в широчінь океану серця вразливого, серця людського.

Завдання в зошиті з друкованою основою: ст.44 впр.98.

- Визначити односкладні речення і двоскладні.

Ключ: Гельвецій.

Отже, ми можемо розрізнити односкладні речення і двоскладні, тому більше звернемо увагу сьогодні на односкладні.

IV. Вивчення нового матеріалу

Коллективне опрацювання таблиці

Односкладні речення				
З головним членом-присудком, що означає				З головним членом-підметом
дію, яку виконує певна особа	дію, яка стосується неозначеної особи	дію, виконувану усіма або кожною особою	дію або стан незалежно від будь-якої особи	стверджує наявність предмета, явища
означено-особове	неозначено-особове	узагальнено-особове	безособове	називне
Сади свій сад, плекай свої надії (Леся Українка). Шануйте здобуте трудом покоління.	Нас зустрічають хлібом-сіллю. Посадили над козаком явір та калину (Т. Шевченко).	З чужого злого вчися доброго (Народна творчість). Чесне діло роби сміло (Народна творчість).	До чистої мети треба йти чистою дорогою. Так у мене гарно на душі (М. Луків). Вже сутеніє	Людяність. Доброта і співчуття.

Дати відповідь на запитання:

1. Які є дві групи односкладних речень?
2. На які види поділяються односкладні речення з головним членом – присудком?
3. Як називаються односкладні речення з головним членом – підметом?
4. Чому односкладні речення не потребують доповнення другим головним членом?

Лінгвістичне дослідження

Записати речення, підкреслити в кожному граматичну основу, визначити особу, спосіб, час дієслів-присудків.

1. *Віддай людині крихітку себе.*
2. *Люблю очей мовчання красномовне.*
3. *Зумійте у житті не загубитись.*
4. *Не знищуйте себе в дрібній гризні.*
5. *Для добрих друзів відчиняю дім.*

Зробити висновки про способи вираження присудка в означено-особових реченнях.

Зверніть увагу на таблицю

Робота в парах. (Опрацювання нового матеріалу в підручнику стор.72,76).

V. Виконання вправ на застосування і закріплення знань.

Формування умінь і навичок

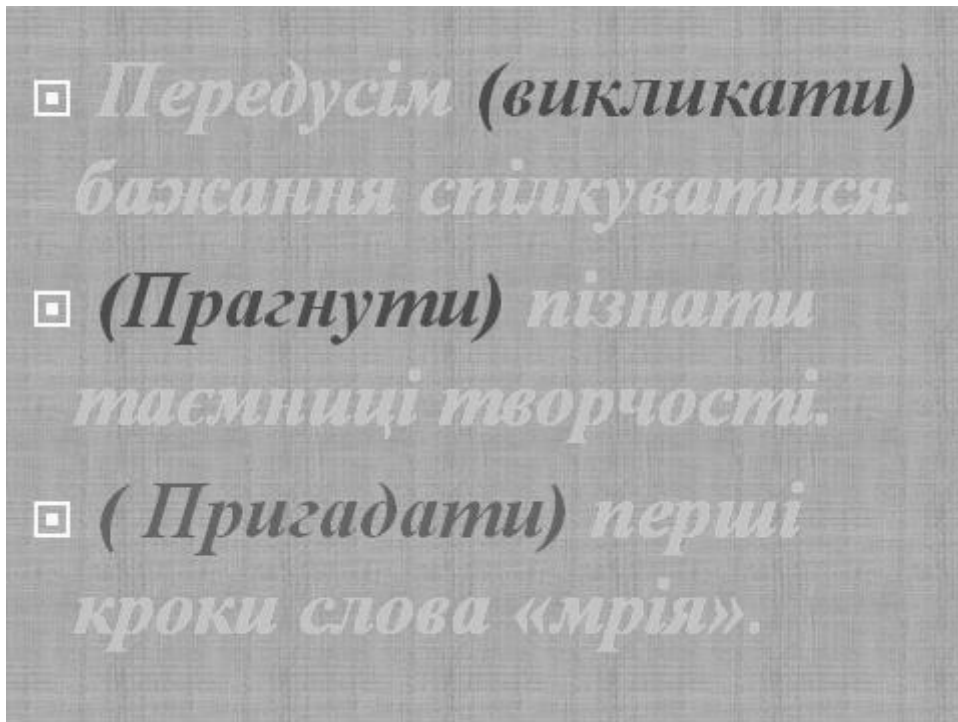
Вибірковий диктант. /Виписати граматичні основи і вказати чим вони виражені/.

1. *Давні свої звички занехаю, буду все робити без помилок.*

2. Думайте над життям.
3. Переломимо навпіл гіркий хліб мислі.
4. Иди з відкритою душею в широкий день, широкий світ.
5. Любіть Україну у сні й наяву.
6. Шануйте й оберігайте рідну природу.

Дослідження-моделювання

На мультимедійній дошці представлено 3 речення (для 3-х рядів).

З поданих речень утворити односкладні означено-особові, у яких головний член (виділене слово).

Робота в групах.

Роздаються картки.

1 Вважаю своїм обов'язком довести до вашого відома. Дотримуйтесь ділового стилю одягу в школі.

2 Розглянемо умови проведення хімічного дослідження. Розуміємо, що взаємодія двох елементів має певну реакцію. Проведемо дослід.

3 – Чуєш щось?

– Т-с-с. Слухаю!

– Думаєш це риба?

– Боюсь, що так.

– Вір мені, – кращої поживи, як сушений хрущ, для сома не знайти.

4. Уважно слухаю мудру мову осіннього листа про скороминучість життя і зовсім не поспішаю згрібати його в терпке вогнище. Зачарований жовто-зеленим світом, іду під синім-синім небом і тихо переймаюсь його світлою покорою. Обережно ступаю по шерхкій гамі осінніх кольорів, наче по своїх літах.

Потрібно визначити, в якому стилі використовуються речення і дати їм характеристику.

Лінгвостилістичний аналіз висловлювання

Виразно прочитати вголос вірш В.Симоненка. Дослідити його синтаксичну організацію. Визначити, яку стилістичну функцію виконують в ньому односкладні речення.

КРИВЛЯКАМ

Не вигадуйте муки і драми,

Не видавлюйте з себе сліз,

Правді в очі дивіться прямо,

Не відводьте погляду вниз.

*Не вимучуйте з себе сміху,
Коли серце стогне від мук,
Не благайте у долі лиха,
Коли щастя іде до рук.*

*Будьте схожі самі на себе –
Чи розумні. Чи просто дурні.
Будьте чортом чи ангелом з неба,
Тільки не будьте штучні й смішні.*

VI. Підсумок уроку

Робота в парах.

Скласти діалог на тему “Екологія душі”, використовуючи односкладні речення.

Чи справдились ваші очікування?

VII. Домашнє завдання

Опрацювати параграфи 16,17, підготувати лінгвістичне повідомлення про односкладні речення, виконати вправу 100.

Основні способи привертати до себе людей

Правило 1. Будьте щиро зацікавлені іншими людьми.

Правило 2. Усміхайтесь!

Правило 3. Говоріть про інтереси іншої людини.

Доповніть правила Дейлі Карнегі 3-4 власними у формі односкладних речень.

Урок української літератури у 8 класі

Тема. «Слово про похід Ігорів» – перлина українського ліро-епосу.
Історична основа твору. Переклади і переспіви. Питання авторства

Мета: ознайомити школярів з давньоруською перлиною українського ліро-епосу «Словом про похід Ігорів», з'ясувати історичну основу твору, ідейно-тематичне спрямування, жанр, особливості композиції, опрацювати питання авторства «Слова»; розвивати увагу, спостережливість, культуру зв'язного мовлення, вміння грамотно висловлювати свої думки, виважено їх обґрунтувати; формувати світогляд школярів; викликати в учнів гордість за славне минуле рідного краю, високий рівень давньої культури; прищеплювати повагу до творців героїчного епосу.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Обладнання: міні-виставка «Видатні пам'ятки давньоруської літератури», текст «Слова», учнівські малюнки до твору, історичні матеріали до написання «Слова», творчий проект у вигляді мультимедійної презентації, відеозапис, уривок з фільму «Історія України»

Хід уроку

I. Вступне слово вчителя

Сьогодні ми розпочинаємо вивчення нового розділу, який називається «З давньої української літератури».

Давня література охоплює всі письмові джерела від епохи Київської Русі до 1798 року, коли вперше з'явився друком твір українською мовою – поема «Енеїда» І. Котляревського.

Давня українська література

1. Середньовічна література (XI – XVст.).
2. Література Ренесансу і бароко (XVI – XVIII ст.).

Провідне місце у давній літературі посідають пам'ятки оригінальної літератури княжої Русі-України.

Серед них «Повість временних літ» або «Початковий літопис» – перший видатний історичний твір Русі, який має літературно-енциклопедичний характер. Упорядкував його чернець Нестор у 1113 році. Головна мета твору – з'ясувати походження Русі.

Києво-Печерський патерик – збірка оповідань про ченців Києво-Печерського монастиря, заснованого у середині XI ст.

Повчання Володимира Мономаха – настанови політичного державного діяча Київської Русі останньої чверті XI – першої чверті XII ст. Мономаха своїм дітям у дусі християнської моралі, Божих заповідей.

Та ось 1788 року обер-прокурор Синоду, відомий любитель старовини граф Олексій Мусін-Пушкін придбав у колишнього архімандрита на той час уже закритого Спасо-Ярославського монастиря Биковського збірник оригінальних та перекладних давньоруських творів, серед яких золотом правди і болю блиснуло «Слово про похід Ігорів».

«Слово про похід Ігорів» виявилось найвидатнішою пам'яткою літератури княжих часів.

II. Оголошення теми та мети уроку, мотивація навчальної діяльності

Тема сьогоднішнього уроку – «Слово про похід Ігорів» – перлина українського ліро-епосу». На уроці розглянемо такі питання:

1. Історія відкриття пам'ятки.
2. Історична основа «Слова».
3. Питання автора.
4. Переклади й переспіви.

III. Вивчення нового матеріалу

- То що ж сталося з пам'яткою після того, як її придбав граф Мусін-Пушкін?

Виступи учнів «Історія виявлення літературної пам'ятки».

Справа в тому, що Мусін-Пушкін придбав у Биковського не оригінальну пам'ятку, а список «Слова про похід Ігорів», зроблений у Пскові або Новгороді у XVI ст. з оригіналу, який не зберігся. Придбавши рукопис, граф відразу зацікавився старовинним текстом, який постав перед ним на пергаменті у вигляді суцільних рядків, і переклав російською мовою.

Коли про «Слово про похід Ігорів» як про унікальну історичну й літературну знахідку стало відомо Катерині II, імператриця зажадала мати копію старовинного тексту. Ця копія була негайно зроблена Мусіним-Пушкіним, причому з коментарями й поясненням певних місць стародруку та перекладом твору. До цієї роботи було залучено й історика Миколу Бантиша-Каменського. У 1800 році «Слово про похід Ігорів» вийшло великим як на ті часи тиражем — 1200 примірників, із яких до нашого часу збереглося лише 70. Звістка про виявлення стародруку набула поширення не тільки в Росії, а й у Європі.

Проте в 1812 році почалася війна з Францією. Коли Бонапарт зі своїми військами підійшов до Москви, російське командування вирішило здати місто. Московська знать терміново виїжджала зі столиці, вивозячи найцінніші речі. Щоб віднайдений рукопис «Слова про похід Ігорів» не загубився під час евакуації, Мусін-Пушкін заховав його у підвалі на підмосковній дачі. Безперечно, граф не міг передбачити, що безцінний рукопис згорить під час велетенської пожежі в Москві та околицях.

На жаль, досі не знайдено жодного старовинного списку «Слова про похід Ігорів», як маємо, наприклад, списки «Повісті минулих літ». Науковці користуються найдавнішою і найближчою до оригіналу твору копією, зробленою Мусіним-Пушкіним для Катерини II.

Підсумок учителя

Отже, список «Слова про похід Ігорів», зроблений з оригіналу в XVI ст., виявив граф Мусін-Пушкін, він зробив його копію. У 1800 році «Слово»

вийшло тиражем 1200 примірників. Віднайдений рукопис згорів під час війни з Францією 1812 р.

– Які ж історичні події лягли в основу цього твору?

Перегляд уривка з фільму «Історія України»

Підсумок учителя

Отже, історичну основу «Слова» становлять:

- Феодальне роздроблення Русі кінця XII ст.
- Посилення половецької небезпеки наприкінці XII ст.
- Розгром половців Святославом київським при сприянні інших князів.
- Похід новгород-сіверського князя Ігоря на половців 1185р.

– Хто ж був автором цього славетного твору?

Виступи учнів «Проблема авторства «Слова»

Прийнято вважати, що автор «Слова про похід Ігорів» невідомий, тому в ті часи висувалися різні гіпотези авторства. Одні науковці доводять, що написав цей твір великий князь київський *Святослав* (гіпотеза В. Медведєва), бо «золоте слово» цього персонажа твору суголосне з авторською позицією і закликком руських князів до об'єднання.

Деякі вчені автором «Слова» вважають *Біловода Просована*, ім'я якого згадується в Київському літописі саме там, де йдеться про похід Ігоря (версія І. Буртика), інші — легендарного *Ходина*, ім'я якого присутнє в тексті «Слова» (припущення І. Забеліна). Російський дослідник «Слова» Борис Рибаків обстоює авторство боярина *Петра Бориславовича*; українські письменники і науковці Іван Вагилевич, Василь Яременко обґрунтовують судження, що автор — старець *Ян*, він же — чернець *Вишатич*.

Проте найбільш імовірною є версія сучасних українських дослідників «Слова» *Леоніда Махновця* та *Степана Пушика*, які вважають автором твору галицького князя *Володимира Ярославича* — брата княгині *Ярославни*. Та хто б не був автором найвизначнішої пам'ятки Київської Русі, в його особі

маємо великого патріота, доброго знавця історії, тонкого лірика, знавця флори і фауни, бувалого дружинника.

Підсумок учителя

Дійсно, хто б не був автор, але він є людиною масштабного бачення історичних процесів свого часу, створює шедевр, що й досі не перестає чарувати своєю ідейною, патріотичною наснаженістю.

Багато письменників, літературознавців перекладали чи переспівували цю чудову перлину літератури Київської Русі.

Насамперед з'ясуємо різницю між поняттями «переклад» та «переспів».

Переклад – відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми.

Переспів – вірш, написаний за мотивами поетичного твору іншого автора, з елементами наслідування версифікаційних елементів, наближених до перекладу, але відмінний від нього відсутністю еквіритмічності, тобто збереження ритмічної структури оригіналу.

Виступ учня «Переклади й переспіви «Слова про похід Ігорів»

Як літературний шедевр, «Слово про похід Ігорів» уже котре століття заворожує красою розповіді і силою почуттів. Не дивно, що більшість українських поетів пробували здійснити переклад чи переспів якоїсь частини цього твору чи й усього тексту. Ще в першій третині XIX століття «Слово» переклав *Іван Вагилевич*, а його частину — «Плач Ярославни» — *Маркіян Шашкевич*.

Згодом поему переклали *Панас Мирний*, *Іван Франко*, *Степан Руданський*, *Юрій Федькович*, *Микола Чернявський*, *Василь Щурат*, *Наталя Забіла*, *Василь Шевчук*, *Леонід Махновець*.

Переспіви цього твору маємо у творчому доробку *Тараса Шевченка*, *Павла Тичини*.

Заключне слово вчителя

Отже, «Слово про похід Ігорів» належить до найвизначніших писемних пам'яток світу. Підтвердженням цієї думки є рішення ЮНЕСКО (установи з питань науки, освіти й культури при ООН) про визначення 1985 року роком «Слова про похід Ігорів» у всьому світі.

IV. Підсумок уроку та оцінювання знань учнів

V. Домашнє завдання: опрацювати матеріал підручника (с.61-67); вивчити уривок за бажанням на німецькій, англійській чи польській мові.

Урок української літератури в 10 класі

Тема. Поетична збірка «Зів'яле листя» – шедевр інтимної лірики.

Мета: Допомогти учням зрозуміти неперевершену красу інтимної лірики Івана Франка, ознайомити учнів зі збіркою поезії «Зів'яле листя», розкрити світ почуттів і пристрастей, створений поетичним словом великого майстра; розвивати виразне читання, уміння аналізувати поезії; виховувати усвідомлення того, що любов – найвеличніше із людських почуттів, яке необхідно берегти і цінувати.

Тип уроку: Комбінований.

Обладнання: Збірки поезій, творчі проекти у вигляді мультимедійних презентацій, аудіо та відеозаписи.

Любов, як свічка: від великого подиху вітру –
розгорається, а від маленького вітерцю – гасне

І. Франко

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми, мети уроку

Любов... Кохання... Такі хвилюючі слова. Скільки навіюють вони думок, переживань і як би не змінювалося наше життя, а кохання завжди залишається коханням. Що ж означає любити? У вас все попереду і кожен знайде відповідь у своєму серці. А сьогодні ми звернемось до поезій

I. Франка, які... *тихе зітхання!*

Незгоєні рани,

невтишені жалі,

Завмерлеє в серці кохання.

Ш. Основний зміст роботи

Захист творчих проектів у вигляді мультимедійних презентацій.

Дослідницькі групи працювали над вивченням інтимної лірики Івана Франка, і вони сьогодні нам презентують свої творчі проекти.

Загальна характеристика поетичної збірки «Зів'яле листя», її жанр, побудова, реакція критики.

I група: Перша любов: Ольга Рошкевич.

II група: У багатстві другого кохання першого завжди іскринка тліє.

III група: Третя любов: Целіна Журовська.

Перегляд відеозапису «Тричі мені являлася любов», створеного творчою групою.

Кружляють у сумному осінньому повітрі листочки, падають на мокру від дощу чи від сліз землю, ніби хочуть зігріти її. На тих листочках закарбовано найніжніші, найпотаємніші порухи поетової душі. Спробуймо зрозуміти її поривання, втіхи – і тоді відкриємо для себе Франка – лірика високої проби.

Виразне читання та ідейно-художній аналіз поезій зі збірки «Зів'яле листя».

Справді, інтимні вірші І. Франка «самі просяться в музику». Мелодії до них створили М. Лисенко, Г. Майборода, А. Кос–Анатольський, К. Данькевич.

Прослуховування романсу «Ой ти, дівчино, з горіха зерня»

А. Кос – Анатольського на слова І. Франка.

Виразне читання вірша «Твої очі, як те море» англійською мовою.

Облетів ще один жмуток осіннього листя, несучи в холодну зиму сиву тугу, смуток за втраченою коханою, можливо сон розрадить ліричного героя.

Звучить пісня «Чого являєшся мені у сні?» у виконанні сучасного співака Віталія Козловського на слова І. Франка.

Бесіда:

- Який головний мотив об'єднує ці поезії?

- Якими образними засобами створено портрет коханої дівчини в цих віршах?

У кожного з вас буде свій «зів'ялий литочок», своя квітка кохання, своє велике почуття.

Складання сенканів.**Зразки сенканів**

Любов Вибухова, вічна Підтримує, змінює, володарює Людина без кохання жити не може Скарб	Любов Всеперемагаюча, трагічна Надихає, втілює, уособлює Біль і трагедія закоханого серця Життя
---	---

IV. Підсумок уроку та оцінювання знань учнів

V. **Домашнє завдання:** вивчити напам'ять вірш «Чого являєшся мені у сні?». Написати листа коханій людині.

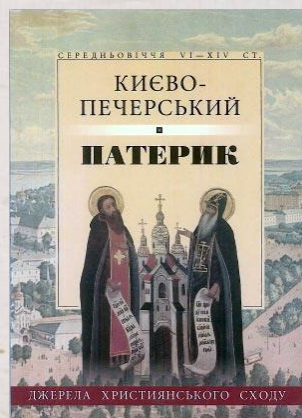
РОЗДІЛ 2**Мультимедійні матеріали до уроків**

Мультимедійні матеріали до уроку української
літератури у 8 класі
з теми «Слово про похід Ігорів» – перлина
українського ліро-епосу»

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

✓ Середньовічна література
(XI – XV ст.).

✓ Література Ренесансу і
бароко (XVI – XVIII ст.).

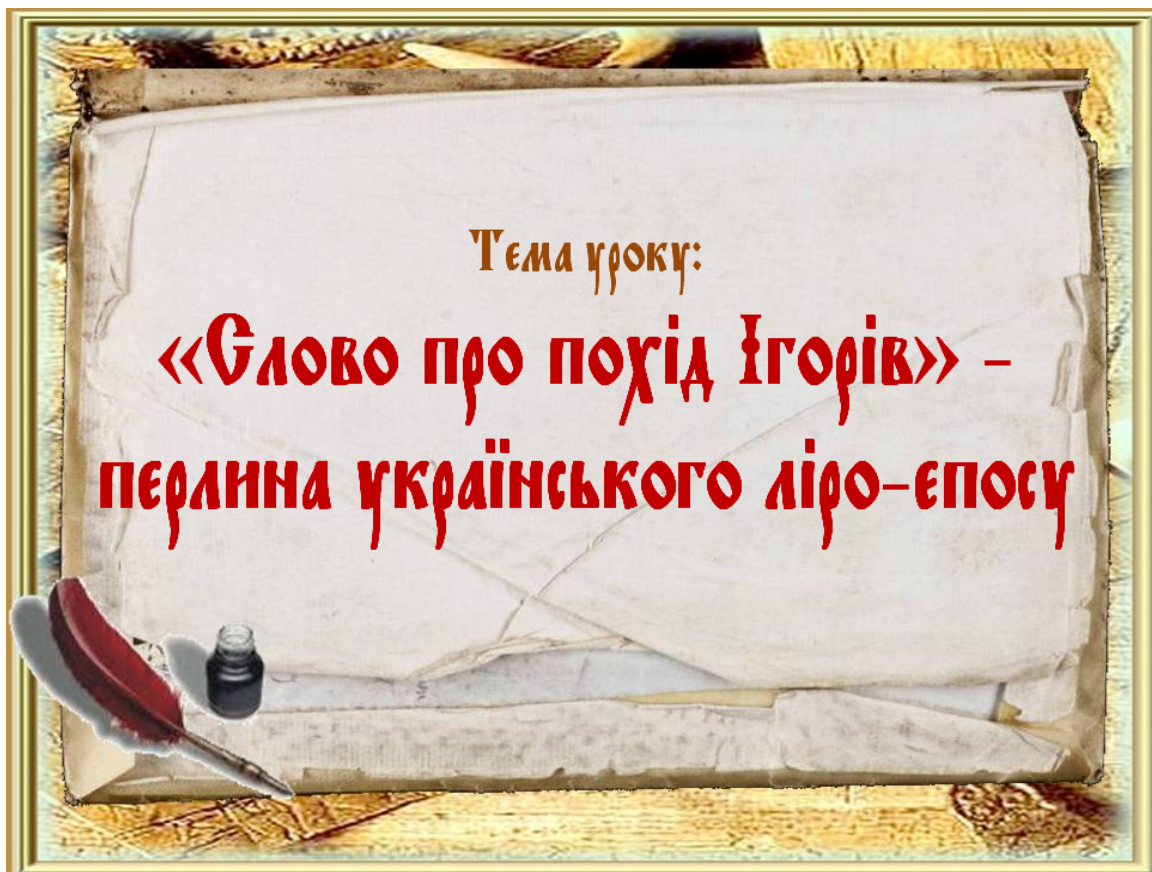
СЛОВО
О ПЛЪКУ ИГОРЕВѢ,
ИГОРА СЫНА СВАТЪСЛАВА,
ВНУКА ОЛГОВА.

ВЪ ЛѢПОЛИ НЫ БѢШЕТЬ, БРА-
ТІЕ, НАУЧАТИ СТАРЫМИ СЛО-
КЕСЫ ТРУДНЫХЪ ПОБѢСТІИ О
ПЪКУ ИГОРЕВѢ, ИГОРА СВАТЪ-
СЛАВЛЮХА! НАУЧАТИ ЖЕ СѢ ТЪИ
ПѢСНИ ПО БЫЛИНАМЪ СЕГО
ВРЕМЕНИ, А НЕ ПО ЗАМЫШЛЕНІИЖ

7

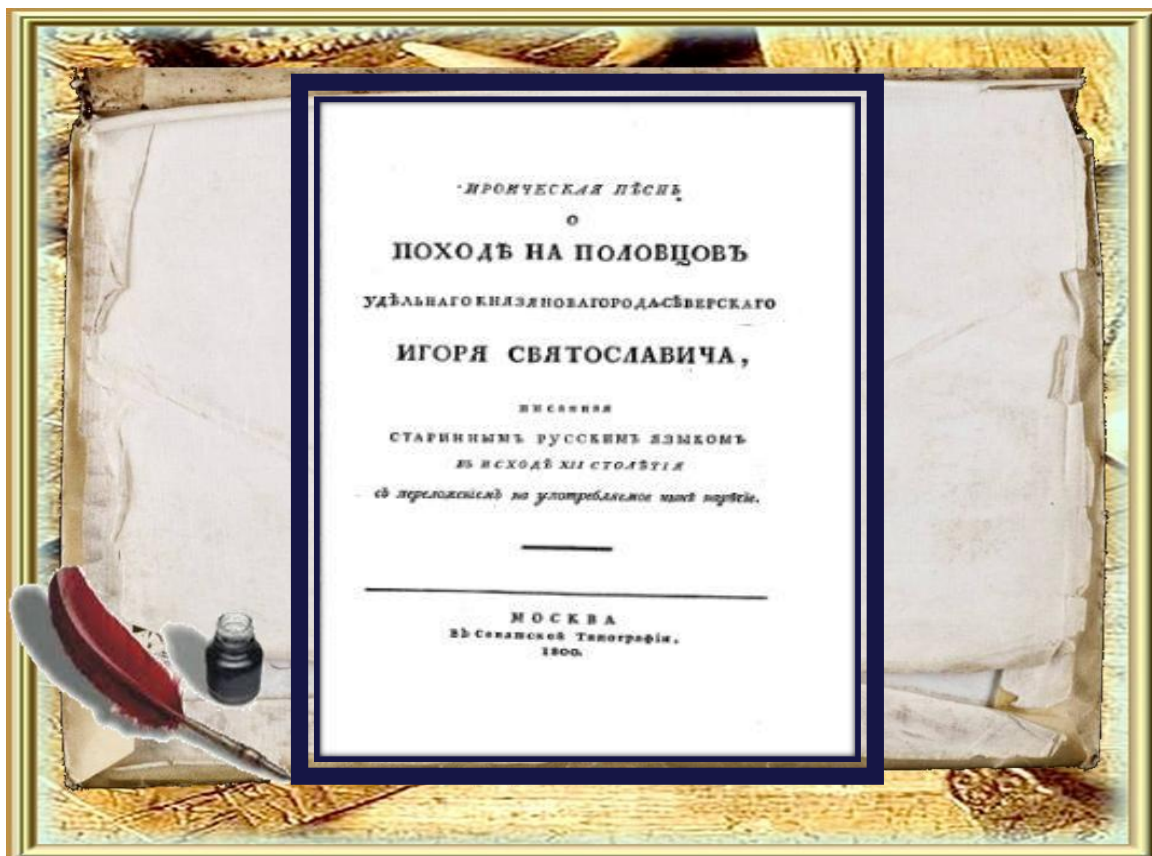

Список «Слова про похід Ігорів», зроблений з оригіналу у XVI ст., виявив граф Мусін-Пушкін, він зробив його копію. 1800 році «Слово про похід Ігорів» вийшло тиражем 1200 примірників. Віднайдений рукопис згорів під час війни з Францією 1812 р.

*Слово о полку Игореве
Игоря сына Святослава
онька Ольгова.*

*Не льпо ли ни бышесть братіе, нахати,
старшим сложеніи труднѣише повѣстїи
о полку Игоревѣ, Игоря Святославича?
Нахати десять плени по быхнѣиша
сего времени, а не то замышленію бо-
люю. Болю объ оуцїи, аще помы хот-
яше плени творити, то расте-
кашется мислю то оуцїи, свржила
валюма по земли, шикотилъ орлюма
поздъ облази. Помышеть объ рѣи
першїи времени ховнїи. Тогда
пѣтуашеть 10^{ти} сополозъ на стадо
лебдей. Которїи дотегаше та
предъ плени полше, старомъ Яро-
славѣ, хробромъ Мстиславѣ, иже
зарѣза Лядою предъ полми Кюсѣ-
стими, красномъ Вякономъ Святъ-
славичемъ. Болна же братіе не 10^{ти}
сополозъ настало лебдей пѣтуаше,
не сталъ оуцїа прѣсти на рѣицалъ
стрѣни выкладаше; онде сами
Князема славо роноташо. По-
неши же братіе повѣстє сїю отъ
старого Владимира до князюшко
Игоря. Неъ итѣхнѣ хнѣ крѣпостїи
своеи, и поостри сердца стѣ его*

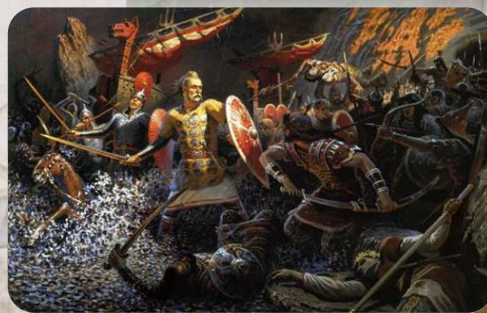
Історична основа “Слова про похід Ігорів”

➤ Феодальне
роздроблення Русі кінця
XII ст.

Історична основа “Слова про похід Ігорів”

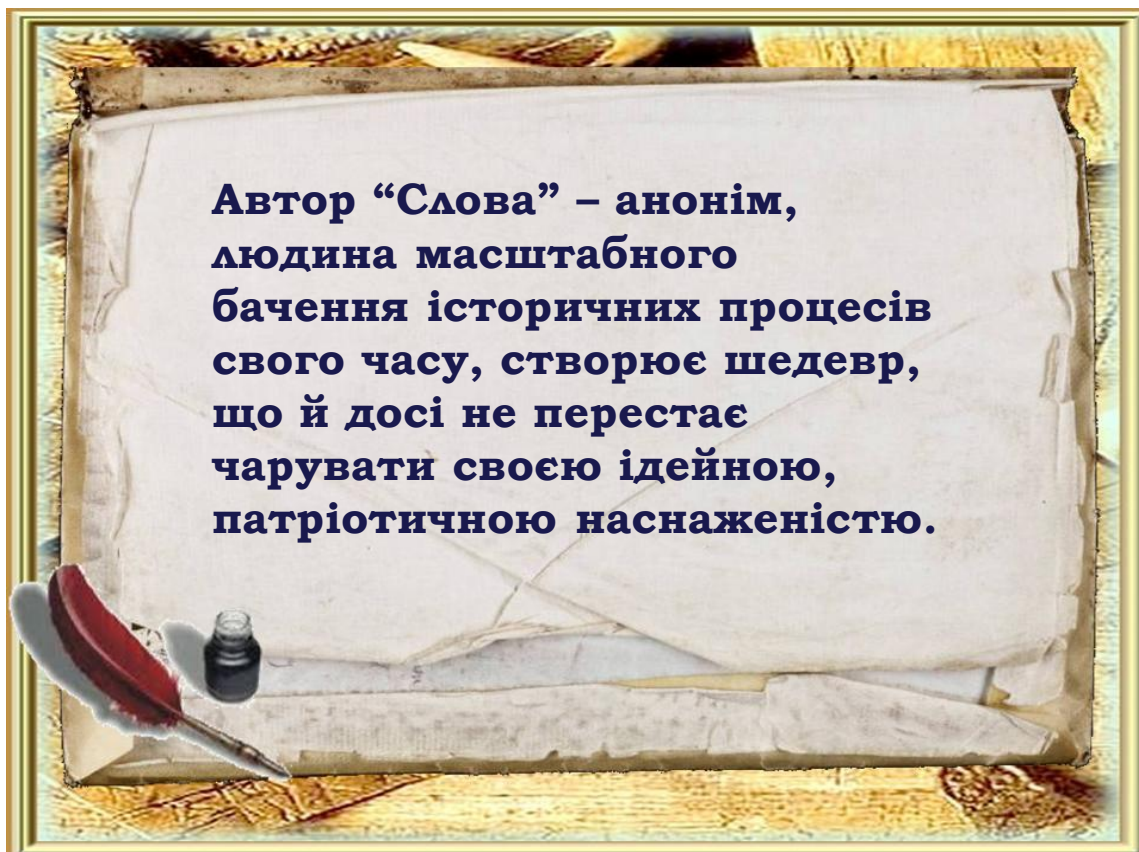
➤ Розгром половців
Святославом київським при
сприянні інших князів.

Історична основа “Слова про похід Ігорів”

➤ Похід новгород-сіверського
князя Ігоря на половців
1185 року.

Проблема авторства “Слова”

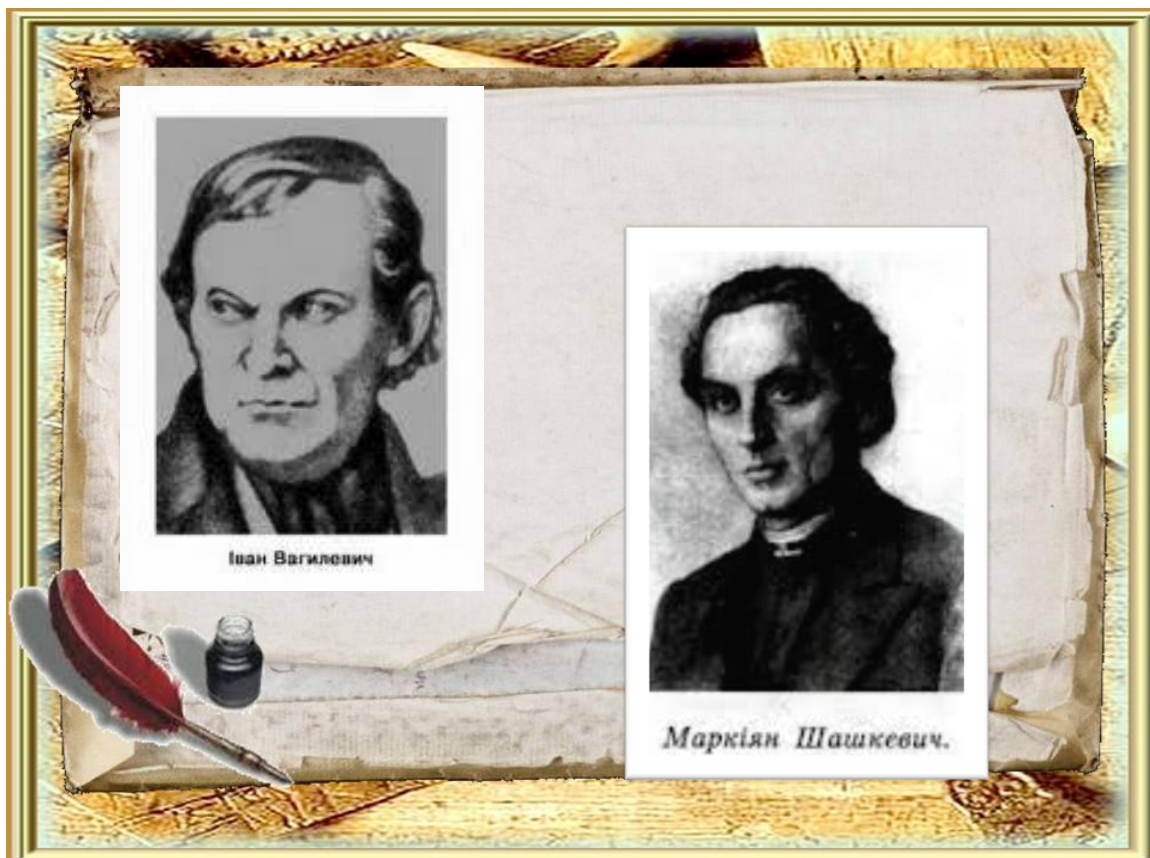
Автори гіпотези	Гіпотеза авторства
В.Медведєв	Київський князь Святослав
І.Буртик	Біловод Просован
І.Забелін	Ходин
Б.Рибаков	Боярин Петро Бориславович
І.Вагилевич, В.Яременко	Старець Ян (чернець Вишатич)
Л.Махновець, С.Пушик	Князь Володимир Ярославович

❖ **Переклад** –
передача
особливостей змісту
і форми художнього
твору, написаного
однією мовою,
засобами іншої мови.

❖ **Переспів** – вірш,
написаний за
мотивами
поетичного твору
іншого автора.

Іван Вагилевич

Маркіян Шашкевич.

Перекладали “Слово”

Іван Франко

ІВАН ФРАНКО

СЛОВО ПРО ПОХІД ІГОРЯ

раття, чи ж би не було се впору
 Старим словом і складом зачати
 Сумну пісню про Ігоря похід,
 Про Ігоря, Святослава сина?
 Та зачнем же, браття, повість тую
 Не по мислі високій Бояна,
 А по ділам й справам времен наших.
 О, бо віщий Боян, если пісню
 Загадав кому творити, думков
 Розпускався по деревах, сірим
 Вовком рискав по землі, а сизим
 Орлом уносився попід хмари!
 Ой колись-то часи були ліпші,
 Бо як скоро лиш було згадати
 Про незгоди і свари **домові**
 Времен первих, то сейчас в тій хвилі
 Співаків десяток повставало,
 Мов соколів десять ся пускало
 На лебедів стадо білокрилих.
 Которий з них досяг летом первий,
 То сей первий співав пісню славу
 Ярославу князеві старому

Василь ШЕВЧУК
СЛОВО ПРО ІГОРІВ ПОХІД

Всмінулась Русь крізь сльози та
печаль!

Старим князям осанну проспівавши,
Хвалу співати можна й молодим:
Хай славні будуть Ігор Святославич,
Буй-тур відважний Всеволод і юний
Князь Володимир Ігоревич!

Слава
Усім князям хоробрим і дружині,
Що землю рідну пильно бережуть!

Мультимедійні матеріали до уроку української
літератури у 10 класі
з теми «Поетична збірка «Зів’яле листя» –
шедевр інтимної лірики»

Любов, як свічка:
від великого подиху
вітру – розгорається,
а від легенького
вітерцю – гасне.

І.Франко

*... тихе зітхання!
Незгоєні рани,
Невтишені жалі,
Завмерлеє в серці
кохання.*

І.Франко

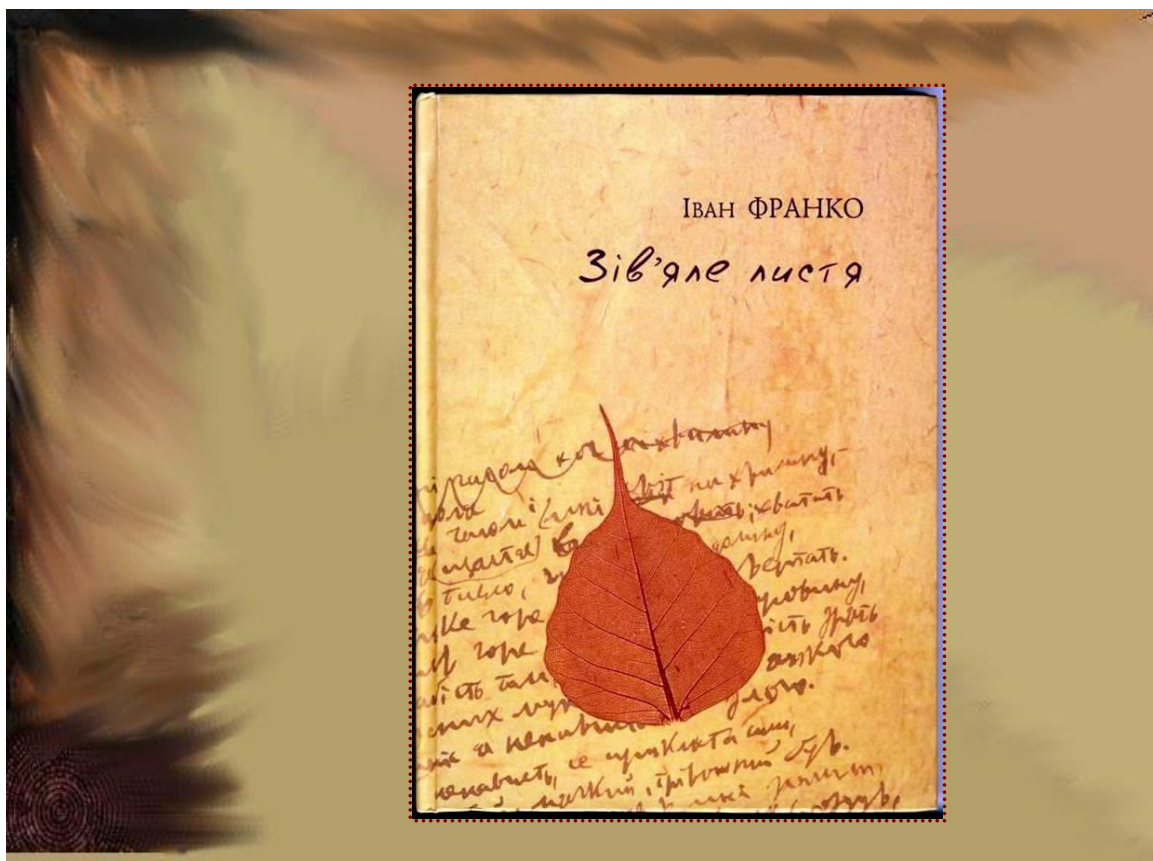

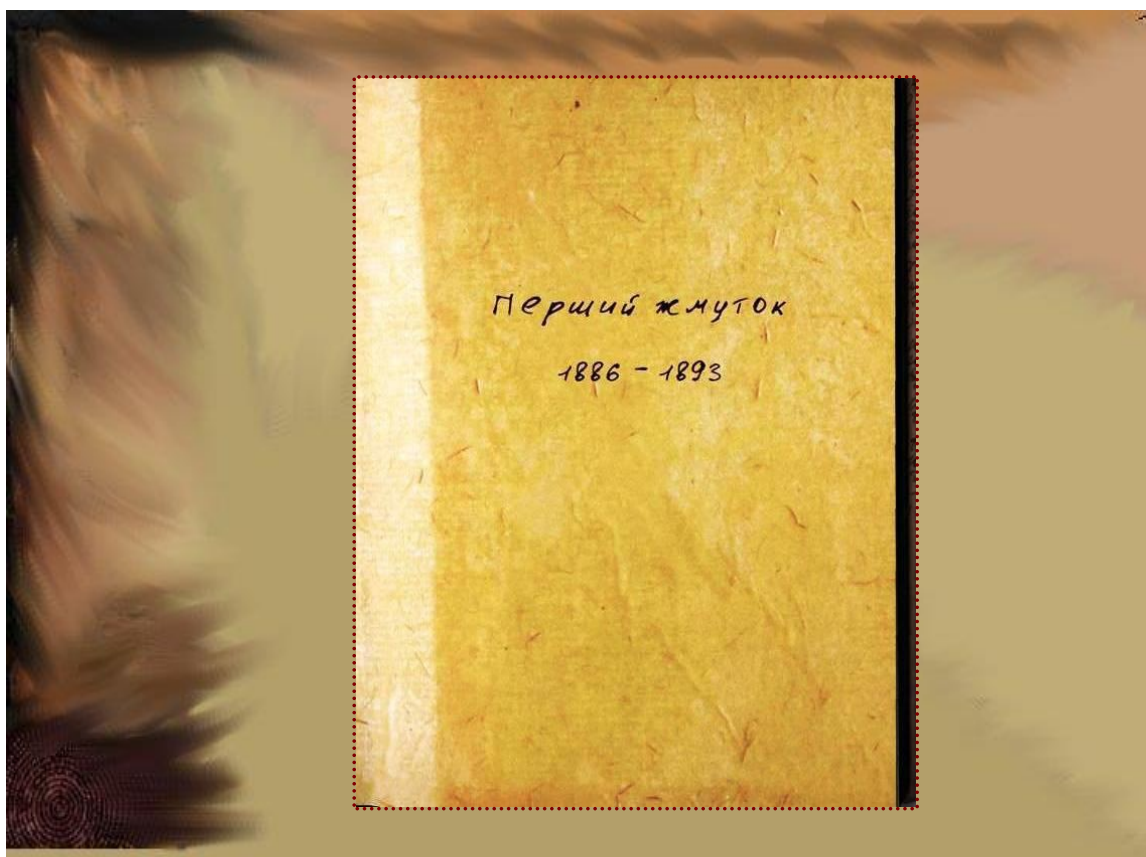
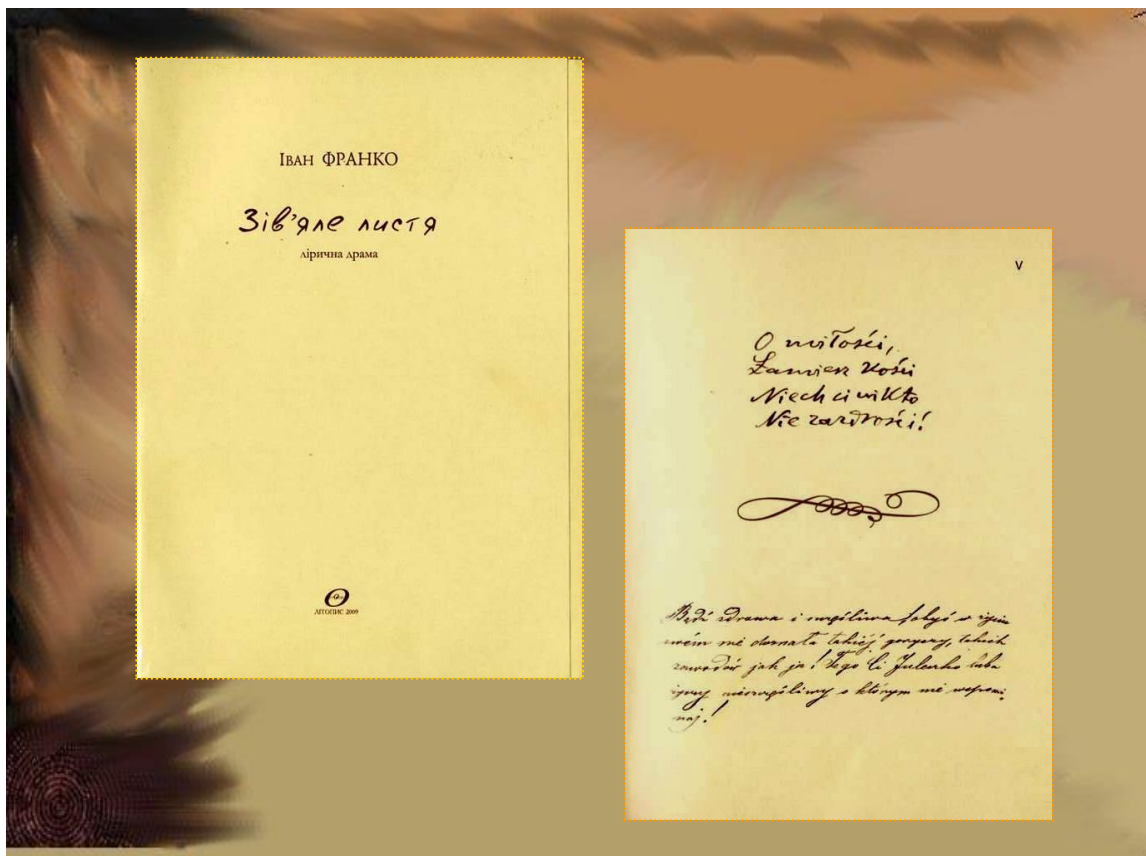
“Людина, яка б вона
сильна не була,
не може жити самою
боротьбою,
самими
громадянськими
інтересами. Трагізм
особистого життя
часто вплітається в
терновий вінок
життя народного.”

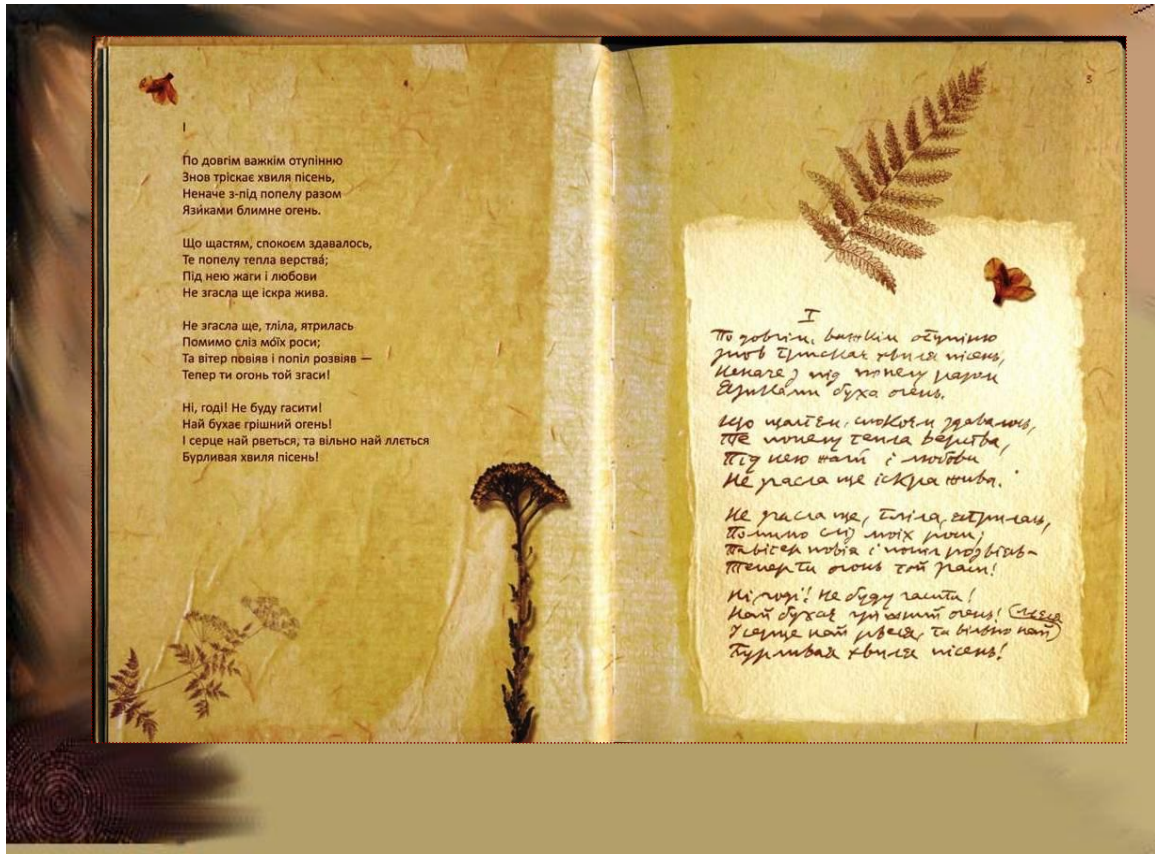

ІВАН ФРАНКО
Зів'яле листя

XVII

Я не жалю тебе, доле,
Добре ти вела мене, мов мати,
Та ж де хліб родити має поле,
Мусить плуг квітки з корінням рвати.

Важко плуг скрипить у чорній скибі,
І квітки зітхають у сконанню...
Серце рвець, уста німі, мов риби,
І душа вглибляється в люту рану.

А ти йдеш з сівнєю й тихо сієш
В чорні скиби й незарослі рани
Нове сім'я, новії надії,
І вдихаєш дух життя рум'яний.

X

Беремися ж ми до важкої роботи,
Ох дай мій одямок з бавови!
А сам одяг тебе, мила кіно відо мною,
І в серці нестерпний обні.

Нам ти мене вчора по шкільному полю,
Як виходив ти з тітка цуселі,
А зараз утелу й біг мого болю,
Моє серце нім розривал.

XIX

Я не жалуюсь на тебе, доле:
Добре ти вела мене, мов мати.
Та ж де хліб родити має поле,
Мусить плуг квітки з корінням рвати.

Важко плуг скрипить у чорній скибі,
І квітки зітхають у сконанню...
Серце рвець, уста німі, мов риби,
І душа вглибляється в люту рану.

А ти йдеш з сівнєю й тихо сієш
В чорні скиби й незарослі рани
Нове сім'я, новії надії,
І вдихаєш дух життя рум'яний.

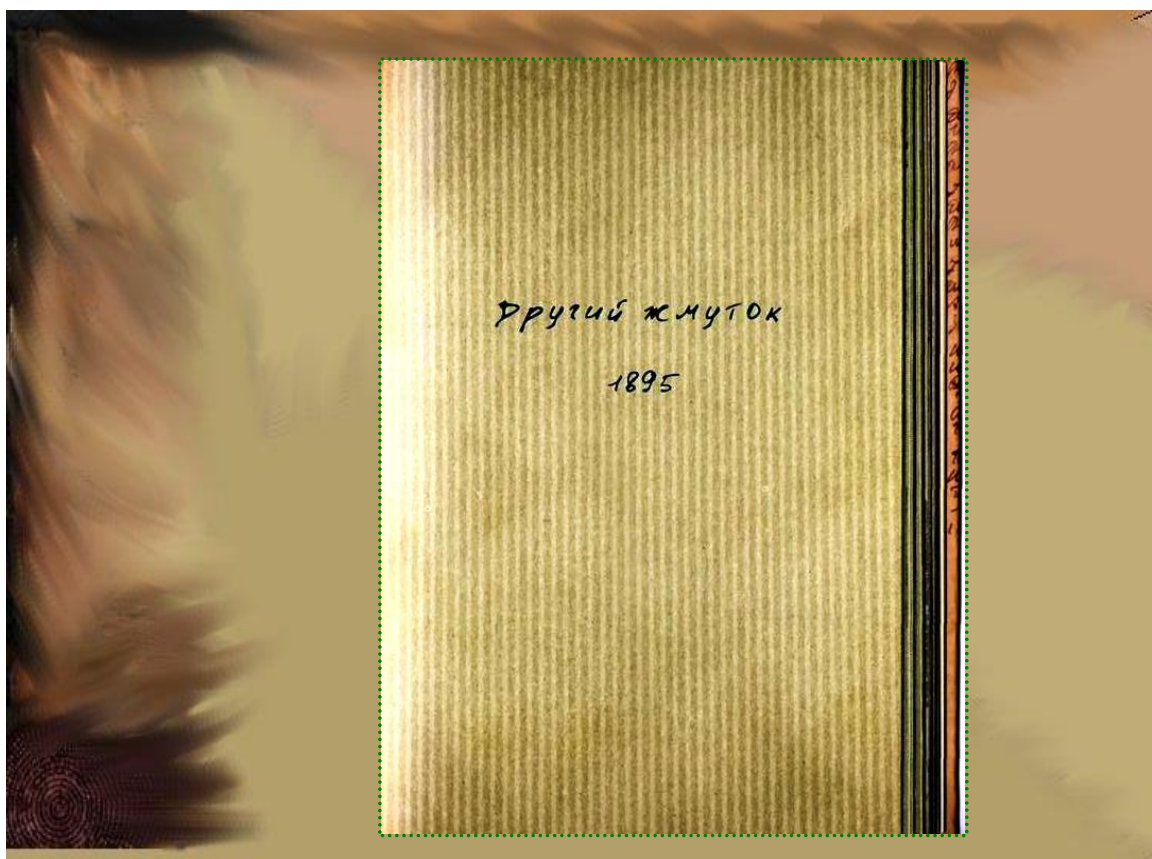
XIX

Я не жалуюсь на тебе, доле!
Добре ти вела мене, мов мати,
Та ж де хліб родити має поле,
Мусить плуг квітки з корінням рвати.

Важко плуг скрипить у чорній скибі
І квітки зітхають у сконанню —
Серце рвець, уста німі, мов риби,
І душа вглибляється в люту рану.

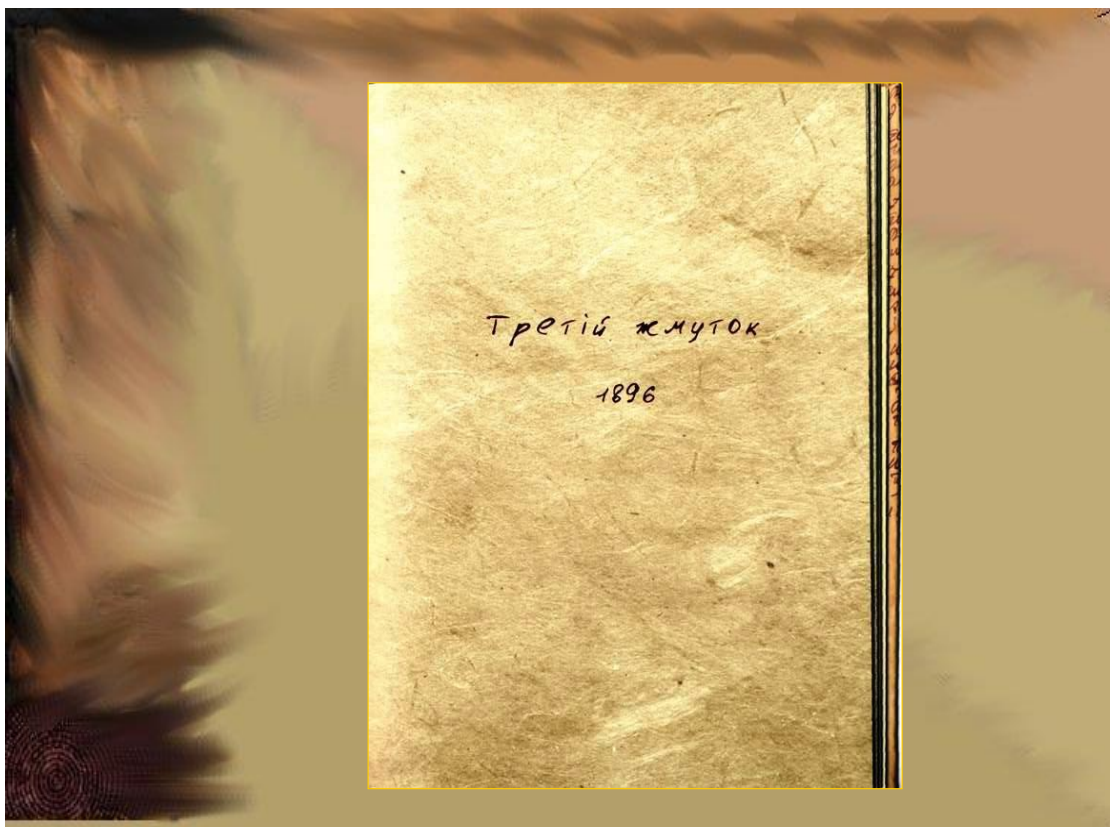
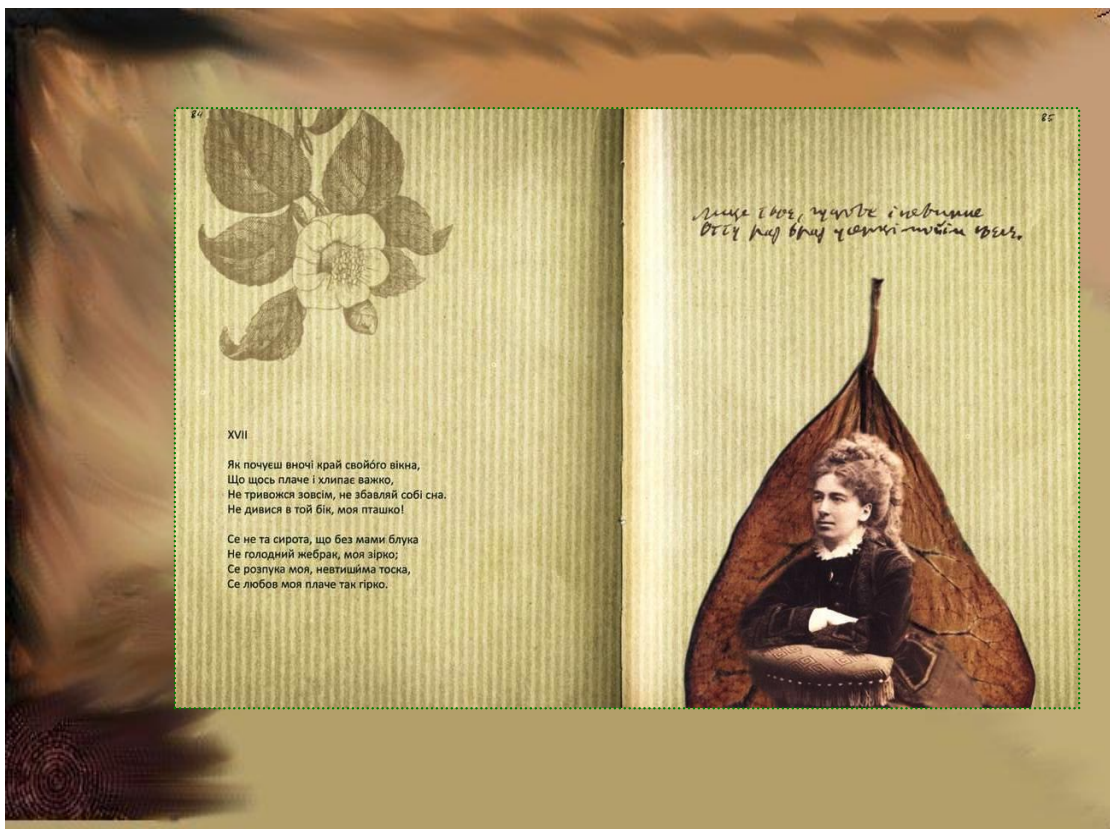
А ти йдеш з сівнєю й тихо сієш
В чорні скиби й незарослі рани
Кове сім'я і новії надії,
І вдихаєш в них дух життя рум'яний.

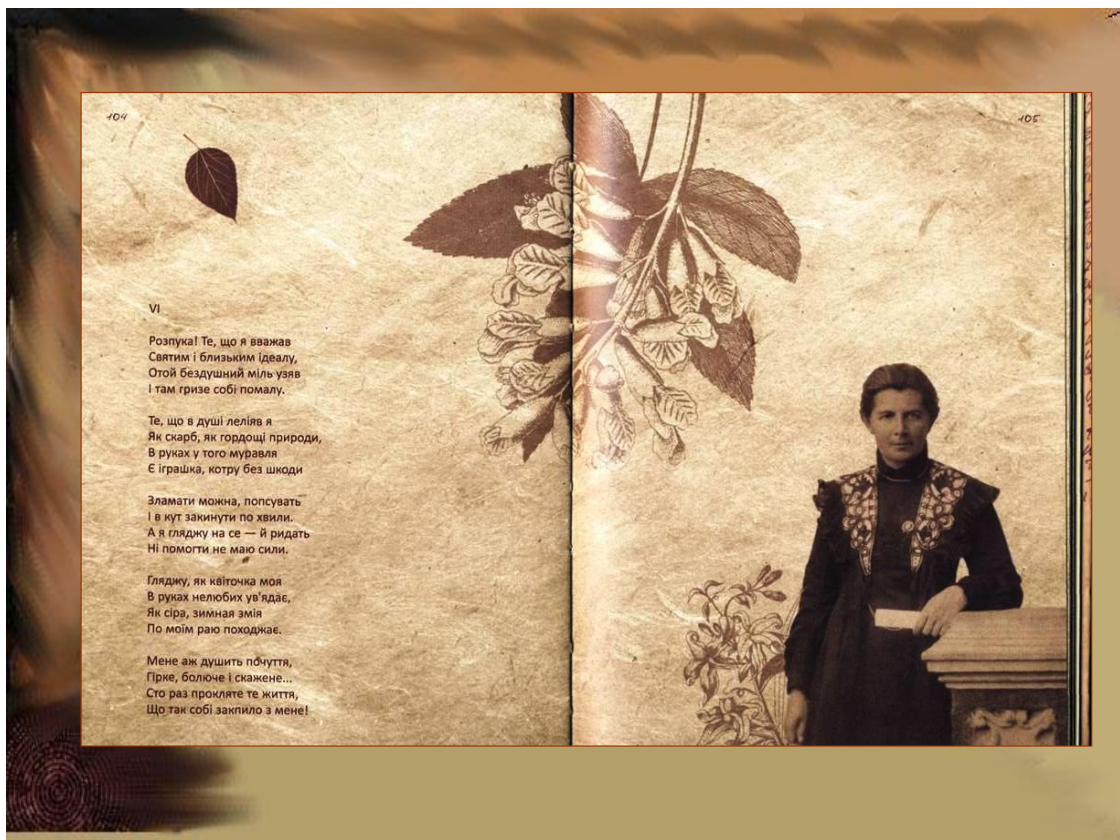

140

IX

Тричі мені являлася любов,
Одна несміла, як лілея біла,
З зітханн'я й мрій уткана, із обносн

Сріблястик, мов метелик, підлетіла.
Купав її в рожевих блискач май,
На пурпуровій хмарі вранці сіла

І бачила довокола рай і рай!
Вона була невинна, як дитина,
Пауза, як розцвілий свіжо гай.

Явилась друга — гордая княгиня,
Бліда, мов місяць, тиха та сумна,
Темна й недоступна, мов святина.

Мене рукою зимною вона
Відсунула і шепнула таємно:
"Мені не жить, тож най умру одна!"

І мовчки щезла там, де вічно темно,
Явилась третя — жінчина чи звір?
Глядиш на неї — і очам приємно,

Впливається її красою зір.
То разом страх бере, душа холоде
І сила розпливається в простір.

Спершу я думав, що бокує, тоне
Десь в тіні, що на мене й не зирне —
Та враз мов бухло полум'я червоне.

За саме серце вхопила мене,
Мов софікс у душу кігтями вп'ялилася
І смочке кров, і геть спокій жене.

*Тричі мені являлася любов,
Одна несміла, як лілея біла,
З зітханн'я й мрій уткана, із обносн
Сріблястик, мов метелик, підлетіла.
Купав її в рожевих блискач май,
На пурпуровій хмарі вранці сіла
І бачила довокола рай і рай!
Вона була невинна, як дитина,
Пауза, як розцвілий свіжо гай.
Явилась друга — гордая княгиня,
Бліда, мов місяць, тиха та сумна,
Темна й недоступна, мов святина.
Мене рукою зимною вона
Відсунула і шепнула таємно:
"Мені не жить, тож най умру одна!"
І мовчки щезла там, де вічно темно,
Явилась третя — жінчина чи звір?
Глядиш на неї — і очам приємно,
Впливається її красою зір.
То разом страх бере, душа холоде
І сила розпливається в простір.
Спершу я думав, що бокує, тоне
Десь в тіні, що на мене й не зирне —
Та враз мов бухло полум'я червоне.
За саме серце вхопила мене,
Мов софікс у душу кігтями вп'ялилася
І смочке кров, і геть спокій жене.*

Минали дні, я думав: наситилась,
Ослабне, щезне... Та дарма! Дарма!
Вона мене й на хвилино не пустилася,

Часом на груди мой задріма,
Та кігтями не покида стискати;
То знов прокинесь, звільна підійма

Півсонні ві, мов боїться втрати,
І око в око зазира мені.
І дивні іскри починають грати

В її очах — такі яркі, страшні,
Жагою повні, що аж серце стине.
І разом щось таке в них там на дні

Ворухиться солодке, мелодійне,
Що забуваю рани, біль і страх,
В мрії тій бачу рай, добро єдине.

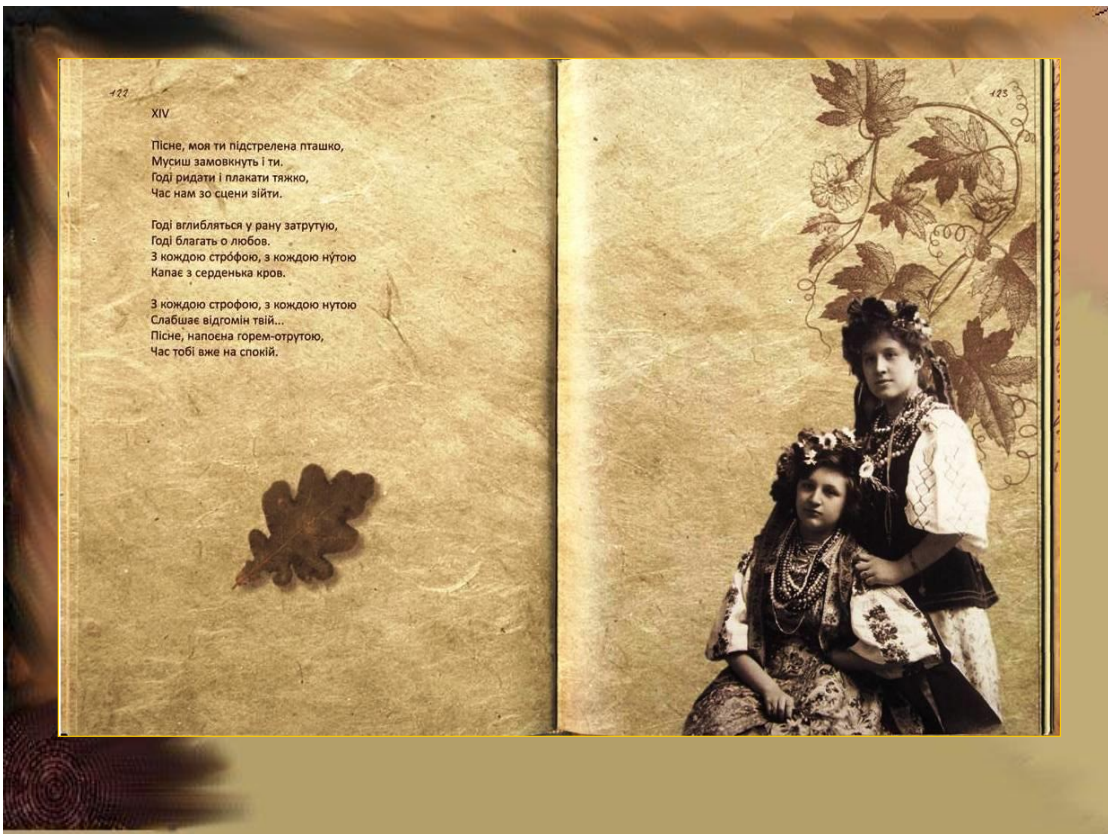
І дармо дух мій, мов у сіті птах,
Тріпочеться! Я чую, ясно чую,
Як стелиться мені в безодню шлях

І як я ним у п'ятому помандрую.

*Минали дні, я думав: наситилась,
Ослабне, щезне... Та дарма! Дарма!
Вона мене й на хвилино не пустилася,
Часом на груди мой задріма,
Та кігтями не покида стискати;
То знов прокинесь, звільна підійма
Півсонні ві, мов боїться втрати,
І око в око зазира мені.
І дивні іскри починають грати
В її очах — такі яркі, страшні,
Жагою повні, що аж серце стине.
І разом щось таке в них там на дні
Ворухиться солодке, мелодійне,
Що забуваю рани, біль і страх,
В мрії тій бачу рай, добро єдине.
І дармо дух мій, мов у сіті птах,
Тріпочеться! Я чую, ясно чую,
Як стелиться мені в безодню шлях
І як я ним у п'ятому помандрую.*

Душа береться в полон

122

XIV

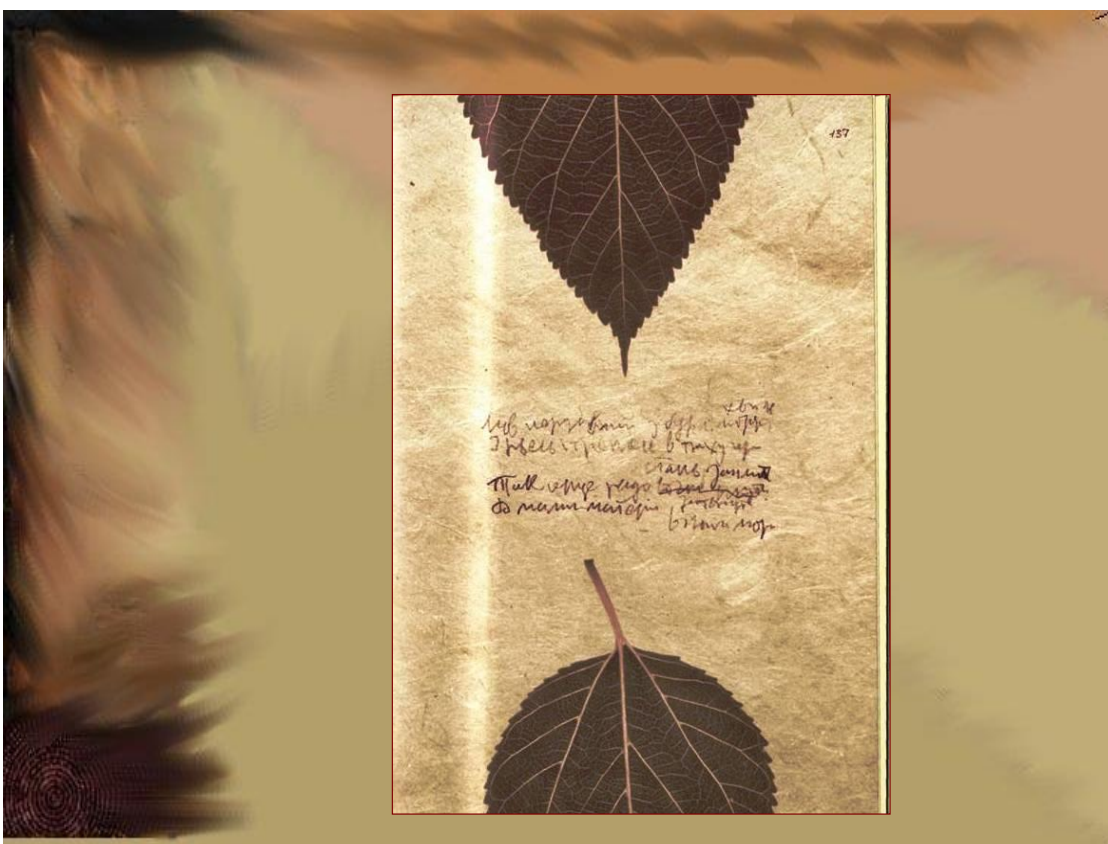
Пісне, моя ти підстрелена пташко,
 Мушиш замовкнуті і ти.
 Годі ридати і плакати тяжко,
 Час нам зо сцени зійти.

Годі вглибляться у рану затруту,
 Годі благать о любов.
 З кожною строфою, з кожною нотою
 Капає з серденька кров.

З кожною строфою, з кожною нотою
 Слабшає відомін твій...
 Пісне, напоена горем-отрутою,
 Час тобі вже на спокій.

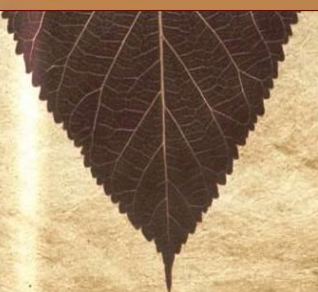

123

157

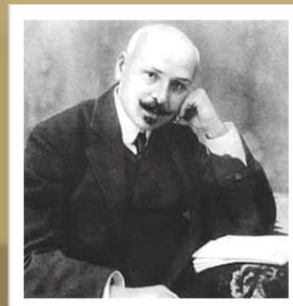
Нев поробили у дщ. мір
 І вель стріли в тму ч
 Пил вше рого тави
 до мист майорі

На жаль, відгуки критиків і на окремий розділ і на повну збірку були негативними. Навіть друг поета Василь Щурат не правильно зрозумів потребу І. Франка писати задушевні вірші і назвав автора «Зів'ялого листя» декадентом, тобто митцем, якому притаманні песимістичні, занепадницькі настрої в той час, коли нація потребує актуальних творів громадянського звучання. На цей закид Франко відповів віршем «Декадент», а також досить виваженими словами про своє ставлення до власне ліричних творів: «По моїй думці лірична поезія тільки тоді може мати для нас інтерес, коли поза нею рисуються в нашій умі і в нашій серці справді інтересна нещоденна особливість її автора».

Сучасники Івана Франка належно не поцінували книги його інтимних поезій, але вже М.Коцюбинський про цю збірку писав: «Це такі легкі, ніжні вірші, з такою широкою гамою чувств і розуміння душі людської, що, читаючи їх, не знаєш, кому оддати перевагу: чи поетові боротьби, чи поетові-лірикові, співцеві кохання і настроїв ».

ВИСНОВКИ

Поняття «інформаційне суспільство» та «інформаційний простір» пов'язують, здебільшого, з новим суспільним станом, що склався внаслідок поширення персональних комп'ютерів та всесвітньої мережі Internet. Основою освітньої системи є високоякісне і високотехнологічне інформаційно-освітнє середовище. Його створення і розвиток – технічно складне завдання. Але саме воно дозволяє системі освіти докорінно модернізувати свою технологічну базу, перейти до освітньої технології в широкому значенні цього слова і здійснити прорив до відкритої освітньої системи, що відповідає сучасним вимогам.

Отже, суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості ІКТ і навчитися грамотно застосовувати їх. Насамперед – в освіті. Основним завданням впровадження ІКТ у навчально-виховний процес є підвищення зацікавленості учнів навчанням, зростання результативності і якості навчальних досягнень учнів, розвиток їхніх пізнавальних інтересів, підготовка покоління, спроможного активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформатизацією. Наше ж завдання – бути вчителями, на яких чекають.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков О. Новітні інформаційні технології в навчально-виховному процесі // Школа / для заступників і не тільки, липень 2008, №7 (31).
2. Букач А. Інформаційні та комунікаційні технології в освітній системі міста // Школа / для заступників і не тільки, грудень 2007, №12.
3. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / Ред. В.М. Мадзігон та Ю.О. Дорошенко. – К.: Наукова думка, 2003.
4. Клокар Н.І., Чубарук О.В., Вітюк О.П. Концепція діяльності наукової лабораторії інформаційних технологій навчання КОІПОПК // Організація діяльності наукових лабораторій інституту: Науково-методичний посібник / За ред. Н.І. Клокар, О.В. Чубарук. – Біла Церква, 2005.
5. Коменський Я.А. Велика дидактика // Вибрані твори. – Т.1. – К., 1940.
6. Мій конспект. Видавнича група «Основа». Харків, 2010.
7. Організація та зміст лабораторій інституту: Науково-методичний посібник / За ред. Н.І. Клокар, О.В. Чубарук. – Біла Церква, 2005.
8. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А. С. К., 2006.
9. Савич Ж.В., Сивогракова З.А., Петрик О.М. та ін. Вирішувати нам – відповідати нам. Методичні рекомендації з проведення тренінг-курсу підлітками-інструкторами: Посібник: – К.: Навчальна книга, 2002.
10. Салівон Т.Л. Підготовка педагогів до розробки навчальних занять із мультимедійним супроводом у класі інформаційно-комунікаційних технологій // Організація діяльності наукових лабораторій інституту: Науково-методичний посібник / За ред. Н.І. Клокар, О.В. Чубарук. – Біла Церква, 2005.